

DEFEKTOSKOOPIA OPERAATOR I

EESSÕNA

See kutsestandard sisaldab asjaomaste institutsioonide poolt kokkulepitud nõudeid defektoskoopia operaatori I kvalifikatsioonile.

Kutsestandardi kavandi koostas Transpordi ja Logistika Kutsenõukogu juurde moodustatud raudteetranspordi töörühm koosseisus:

Urmas Lükki	Edelaraudtee AS
Piret Sander	Elektriraudtee AS
Anto Looken	Raudteeamet
Kaie Piiskop	Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus
Jolan Ševtsov	Eesti Raudteelaste AÜ
Mati Lõhmus	Eesti Raudtee AS
Priit Tomson	Eesti Raudtee AS

Ajavahemikus 1. – 25. oktoober 2003. a. viidi läbi kutsestandardi kavandi arvamusküsitlus, millesse kaasati 8 ettevõtte ja koolitaja esindajad Eesti erinevatest piirkondadest.

Defektoskoopia operaatori I kvalifikatsiooni sisaldava kutsestandardi lõpp-redaktsiooni koostamisel on eeltoodud töörühm arvestanud kutsestandardi kavandi kohta arvamusküsitlusel tehtud ettepanekuid ja märkusi.

Defektoskoopia operaatori I kvalifikatsiooni sisaldav kutsestandard on koostatud esmakordselt.

Defektoskoopia operaatori I kvalifikatsiooni sisaldav kutsestandard on kinnitatud 28. novembril 2003. a. Transpordi ja Logistika Kutsenõukogu otsusega nr. 8.

Kutsestandardis sisalduvad kutsekvalifikatsioon on kantud kutseregistrisse.

1 KASUTUSALA

- 1) töötajate kvalifikatsiooninõuete määratlemine
- 2) õppekavade, koolitusprogrammide väljatöötamine
- 3) eksaminõuete väljatöötamine, kutsekvalifikatsiooni tõendamine ja hindamine
- 4) aluse andmine rahvusvaheliste kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks

2 TERMINID

2.1 Kutsekvalifikatsioonisüsteemi terminid

Kutsestandard – dokument, mis määrab kindlaks kutsekvalifikatsioonist tulenevad nõuded teadmiste, oskuste, vilumuste, kogemuste, väärtushinnangutele ja isikuomadustele.

Kutsekvalifikatsioon – antud kutsealal nõutav kompetentsuse tase, mida tunnustatakse kas reguleeritud, ajalooliselt või rahvusvaheliselt kujunenud nõuete alusel. Kutsekvalifikatsioonisüsteemis on viis taset, kusjuures I tase on madalaim ja V tase kõrgeim.

I tase – töötaja täidab tööülesandeid ühesuguses olukorras, on omandanud kutsealased oskused ja teadmised enamasti kutsealasel väljaõppel, võib vajada juhendamist töö käigus, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

II tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste omab vilumust ja kogemust, töötab iseseisvalt, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

III tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses ja vahelduvas olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste ning vilumustele ja kogemustele omab meisterlikkust, valmisolekut kutsealaste oskuste ja teadmiste edasiandmiseks, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

IV tase – töötaja täidab analüüsimist ja otsustamist eeldavaid tööülesandeid muutuvast olukorras, omab kutsealaseid teadmisi ja oskusi; korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

V tase – töötaja täidab teadmiste laiendamist, probleemide lahendamist, teaduslike teooriate ja mõistete rakendamist, olemasolevate teadmiste analüüsimist, süstematiseerimist ja edasiarendamist ning õpetamist eeldavaid tööülesandeid muutuvast olukorras, omab laialdasi kutsealaseid teadmisi ja oskusi, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

Kõik kutsed ei eelda kvalifikatsioonitasemete fikseerimist I kuni V tasemeni. Iga konkreetse kutse kvalifikatsioonitasemed, sealhulgas vajaduse korral ka haridusnõuded, määrab kindlaks kutsenõukogu.

Kutseoskused

Üldoskused ja -teadmised – tegevusvaldkondi läbivad nõuded üldistele oskustele ja teadmistele.

Põhioskused ja -teadmised – kutsealal tegutsemiseks vajalikud nõuded oskustele ja teadmistele.

Erioskused ja -teadmised – nõuded oskustele ja teadmistele, mis on seotud spetsialiseerumisega.

Lisaoskused ja -teadmised – soovituslikud oskused ja teadmised, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi või seonduvad lisakvalifikatsiooniga.

Isikuomadused ja võimed – nõuded kutsealal töötamiseks eeldatavatele isiku- ja isiksuslikele omadustele ja füüsilistele võimetele.

Konkreetsete teadmiste ja oskuste tasemete kirjeldused

Algtase – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste töövõtete valdamine.

Keskase – mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlemine, seoste loomine; mitmekesiste töövõtete valdamine.

Kõrgtase – seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; mitmekesiste keerukate töövõtete valdamine.

Kutsealased terminid

Raudtee - koosneb tee pealisehitisest (rööbastee, rööbaste alus – liiprid ja ballastiprisma) ja alusehitisest (muldkeha, vee ärajuhtimissüsteemid, teerajatised).

3 KUTSESTANDARDIGA SEONDUVAD STATISTILISED KOODID

Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori¹ järgi seondub defektoskoopia raudteede ehituse, remondi ja hoolduse valdkonda, kood 45232

Ametite Klassifikaatori² järgi kuulub raudtee defektoskoopia operaator 8. pearühma “Seadme- ja masinaoperaatorid”, kood 831.

4 KUTSEKVALIFIKATSIOON

Eesti keeles: Defektoskoopia operaator I

Inglise keeles: Defectoscopy operator I

Vene keeles: Оператор по дефектоскопии I

5 KUTSEKIRJELDUS

Defektoskoopia operaator I teostab rööbaste defektoskoopilist kontrolli.

Rööpadefektoskoopia jaguneb kontrolli meetodite poolest järgmiselt:

- rööpa ultraheliga kontrollimine;
- rööpa visuaalne kontrollimine;
- rööpa kontrollimine teiste defektoskoopiavahenditega (näiteks, testvärvid, magnetpulbri meetod).

Defektoskoopia operaator I:

- kontrollib defektoskoopiaseadmete kalibreeritust ja korrasolekut ning vajadusel tellib nende hoolduse või remondi;
- kontrollib enne töö alustamist, kas rongidele on rongidispetšeri poolt antud hoiatus tema töö kohta;
- saadab üheniidiliste kärude paari vajadusel signalistina;
- defektse või teravdefektse rööpa avastamisel teavitab sellest, markeerib rööpa ja koostab akti.

¹ Statistical classification of economics activities in the European Community (NACE) eestistatud versioon

² International Standard Classification of Occupations (ISCO-88) eestistatud versioon

Töö toimub graafiku alusel. Kutse eeldab visuaalset mälu, loogilist mõtlemist, koordinaatsiooni- ja üldistusvõimet, arenenud vastutustunnet ning koostöövalmidust. Vajalik on vaimne ja füüsiline sobivus tööks raudteel välitingimustes. Defektoskoopia operaator läbib perioodiliselt tervisekontrolli. Defektoskoopia operaator I kvalifikatsiooni taotlemise eelduseks on keskharidus.

6 KUTSEOSKUSNÕUDED

1) 6.1 Üldoskused ja –teadmised

- 6.1.1 Majandus - algtase
- 6.1.2 Trigonomeetria ja laineteooria
- 6.1.3 Õigusaktid – algtase
 - 1) kutsealaga seotud õigusaktid
 - 2) tööõigus
- 6.1.4 Töökeskkonna ohutus
 - 1) tööohutus, -tervishoid ja -hügieen
 - 2) tuleohutus
 - 3) keskkonnakaitse
 - 4) esmaabi
- 6.1.5 Eesti keel – kesktase (vt lisa A)

6.2 Põhioskused ja –teadmised

- 6.2.1 Kutsealased mõisted
- 6.2.2 Kutsealal kasutatavad materjalid, nende omadused ja kasutamine
- 6.2.3 Kutsealal kasutatavad tööriistad, seadmed ja vahendid, kontroll- ja mõõteriistad ning kaitsevahendid, nende kasutamine
- 6.2.4 Põhiteadmised tehnokasutuseeskirjast (TKE) ja selle lisadest, sh raudtee signalisatsioonijuhendi tundmine kutsetöö ohutust tagava signaalide edastamise ja tõlgendamise ulatuses
- 6.2.5 Tööde teostamine vastavalt tehnokasutuseeskirjale ja tööde teostamise korrale raudteel
- 6.2.6 Tehnilise dokumentatsiooni lugemine ja tõlgendamine – kesktase
- 6.2.7 Põhiteadmised rööbastee ja pöörmete ehitusest
- 6.2.8 Pöörmete ja ülesõidukohtade puhastamine
- 6.2.9 Töökoha (või takistuskoha) piiramine peatuse- või kiirustvähendavate signaalidega jaamas ja jaamavahel

6.3 Lisaoskused ja –teadmised

- 6.3.1 Lumetõrjetööde teostamine
- 6.3.2 Rööpakinnituste visuaalne kontrollimine
- 6.3.3 Lukupoltide kinnitamine
- 6.3.4 Rihivigade ja vajumite avastamisoskus
- 6.3.5 Läbisõitvate rongide tehnilise seisukorra kontrollimine

6.4 Isikuomadused ja võimed

- 1) loogiline mõtlemine
- 2) hea (visuaalne) mälu
- 3) koordinaatsioonivõime
- 4) emotsionaalne tasakaalukus

- 5) kohanemisvõime (pinge- ja stressitaluvus)
- 6) õpivalmidus
- 7) hoolikus
- 8) kohusetunne
- 9) vastutusvõime
- 10) koostöövalmidus
- 11) iseseisvus

7 KEHTIVUSAEG

Kutsestandard kehtib 4 aastat. Vastavalt vajadusele võib standardit muuta enne standardi kehtivusaja lõppu.

KEELTE OSKUSTASEMETE KIRJELDUSED

Alljärgnevides nõuetes on lähtunud Eesti Vabariigi keeleseaduses kasutatavatest keeleoskustasemetest, laiendades samad nõuded võõrkeelele.

Eristatakse kolme keeleoskustaset:

Algtase – keele piiratud suuline ja elementaarne kirjalik oskus. Isik tuleb toime tuttavates keelekasutusolukordades, saab aru selgest kõnest igapäevaelu puudutavatel teemadel, mõistab üldjoontes lihtsama teksti sisu ning oskab täita lihtsaid tüüpdokumente ja kirjutada lühikesi tarbetekste.

Kesktaase – keele suuline ja piiratud kirjalik oskus. Isik tuleb toime mitmekesisetes keelekasutusolukordades, saab aru normaalse tempoga kõnest, mõistab raskusteta igapäevaelu kajastavate tekstide sisu, suudab kirjutada oma tegevusvaldkonda puudutavaid tekste.

Kõrgtase – keele suuline ja kirjalik oskus. Isik väljendab ennast vabalt, sõltumata keelekasutusolukorrast, saab aru ka kiire tempoga kõnest, mõistab raskusteta keerulisemate tekstide sisu, suudab kirjutada stiililt ja funktsioonilt erinevaid tekste.